

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap reggel.
Előfizetések és hirdetések Kollár A. könyvkereskedésében
vétetnek fel.

Felölös szerkesztő
NEMES JÓZSEF dr.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 k. 50 f.
Egyes szám ára 10 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Negyedik háborus karácsony.

Ugy vagyunk a karácsonyokkal és ünnepekkel, mint a születésnapokkal. Ezek is, azok is évenként egyszer, pontosan ugyanazon a napon biztosan megjelennek. És ezeken az ünnepeken felidézük a multat és elhalmozzuk egymást jókívánatokkal. Még az éveket is éppugy számontartjuk... A negyedik háborus karácsony az idej. Olyan nehéz a szeretet ünnepébe fegyverdörgést és halált elképzelni, olyan nehéz a tiszta fehér havon piros vércseppeket látni és a karácsonyfá alatt távollevő fiainkon, testvéreinken és rokonainkon keseregni... De a negyedik háborus karácsony szeretetet, megértést és közeledést hozott magával. Már egy fronton elcsendesült a harci zaj, már fegyvertelenül állnak ellenségek egymással szemközt, már foglyaink szabadon járnak és a békéről tárgyalunk. Hányszor epedtünk, sóvárogunk és vágytunk fegyverszünet után.

És most ime itt van és mi épp úgy élünk, járunk-kelünk, mint azelőtt. Megszoktuk a háborus életet a drágaságot, a gondokat, a kiméletlenséget és figyelmetlenséget.

Talán az utolsó háborus karácsony lesz az idej. És a béke nem lehet már nagyon messze. Nagyon háborusan élünk, nagyon háborusan rendezkedtünk be, készülünk fel most már a békére, nehogy készületlenül találjon bennünket, nehogy a véres küzdelem után itthon folytatódjon katonáink küzdelme a megélhetésért és társadalmi elhelyezkedésért. Nehogy lakástalanul kelljen állniok állás nélkül lézengniök, nehogy koldusként kelljen a háboru nyomorultjainak életét tovább folytatniok. Készülünk fel a békére és beszéljünk a békebeli állapotokról. Gondoskodjunk előre lakásról, állásról, kórházról és megkülönböztető bánásmódról és vegyük elő azt a sok háboru utáni javaslatot, nehogy úgy elkéssünk velük, mint a háborusokkal.

Sok munka, nagyon sok munka vár reánk. Egy országot kell újraépíteni,

egy országot átreformálni, gondolkodását megváltoztatni, lét és fejlődésképesé tenni. Ebben a munkában kell résztvennie az egész országnak, megyéknek, városoknak, falvaknak és minden egyes honpolgárnak. A gazdagnak pénzével, az erősnek testi erejével, résztvennie kell a munkában íróknak, művészeknek, tudósoknak gondolataikat kell hozzáadni; és tanároknak, népnevelőknek pedig terjeszteni kell a felvilágosulás eszméjét és gondolatait.

Városi politika.

Baja, dec. 22.

Állandóan kísért az az axioma, hogy a közgyűlési teremtől távol kell tartani és a közigazgatásban nem szabad belevinni az országos politikát. Bálványt faragnak már ez axiómából, mindenkinek tétet kell előtte hajtania. Közelebről tekintve azonban a dolgot, meg kell győződnünk, hogy ez a bálvány nem egyéb, mint értéktelen faragvány. Mert a közügyek intézése körül nem politizálni: már magában véve politika. Még pedig helytelen és a magyar

TÁRCA.

Művészeti nevelés.

— A Bajai Hirlap eredeti tárcája. —
Írta: Kun Imre.

A művészeti nevelést ideális nevelésnek is lehetne nevezni, mert részben az a célja, hogy a mindennapi életből, a realitásból, amelytől annyira irtózik a gyermek, elvezesse egy képes-mese világba: a művészetekhez.

A művészi nevelés kezdődhetik már kiskorban, amikor az első iskolákat járja a gyermek. Az ovodában ezt a célt segíti elő — ha nem mindig tudatosan is — a játszás, játékkészítés, a danolás, verselés. Ez az egy hely az, ahol a leghelyesebb művészi nevelés folyik. A kisgyerek megszereti a hangokat, a szavak összeesendülését, a képes ábrázolást, a színeket megszokja és érdeklődik irántuk. A mostani elemi iskolai tanítás is ezekre az elvekre van lefektetve és a szemléltető tanítást hozta be. Hiányzik azonban a továbbképzés a közép- és főiskolákban. Speciálisan a magyar viszonyokról beszéllek, mert külföldön nagyon sokfelé egészen tökéletesen keresztül van vité a művészeti nevelés.

Nálunk a középiskolákban a rajzóra lenne erre hivatva. A modern rajztanításnak, amelynek tervezete már közeleg a megvalósítás felé, kellene pótolni a hiányokat, a természet utáni rajzolással és később művészettörténeti előadásokkal. A természet utáni rajzolásnak több haszna is van. Megszokja a diák az önálló festői gondolkodást, az egyéni látást, megtanul meglátni, megkülönböztetni formákat, színeket, színnuancokat, másrészt pedig megszeretetteti a természetet.

Az 1901-i dresdai nevelési kongresszus foglalkozik bővebben a művészeti nevelés kérdéseivel*). „Azt a fogékonyságot akarja megteremteni, amellyel az ember örülni tudjon a létnek, természetnek, természet alkotásainak, a színeknek, a költői szöveg szépségeinek, a vers zenéjének, a zenei hangok összeesendülésének, a tánc ritmusának.” Kell, hogy legyen valami, ami lekösse, foglalkoztassa az ember gondolkodását, elterelje a rossz gondolatoktól, kell, hogy legyen egy állandó érdeklődés bennünk, amely fogva tartja agyunkat és érzeinket, betöltse lényünket, megszerettesse életet, a létet, ismertesse meg velünk a szépet, hogy aztán élhessünk individuális életet, elvonva magunkat a világ

*) Lásd bővebben Nádai Pál értekezését, a Művészeti nevelésről. (Paed. Közöny.)

zajától, a szemlélődésnek, gondolkodásnak. Legyen valami, ami minden érzésünket uralja, amelyre mindig számíthatunk, ahol mindig barátot, vigasztalót, gondolatársat találunk...

A művészetek tulajdonképpen szervesen összefüggnek és harmóniába vannak egymással. A művészi nevelésnek tehát az összes művészeti ágak megkedvelésére kell törekednie. Éppugy a festészet, szobrászat, építészet, mint irodalom, zene és táncban rejől szépségek felfogására. Ehhez nem is szükséges, hogy akár egy-egy művészeti ágat kultiváljunk, az legfeljebb csak elősegíti a tökéletes élvezést, elég, ha eljutottunk a művészi szép megértéshez.

Vita tárgyát képezi az, hogy mint történjék a művészi tárgyak magyarázata, ismertetése. A művészek azt mondják, beszéljen maga a művészi tárgy mindenkinek önmaga helyett is, viszont paedagógusok hangsúlyozzák a magyarázat szükségességét. Igaz, hogy itt fennáll a belemagyarázás veszedelme, de ez még mindig kisebb hiba, mint a megnemértés, vagy félreértés. Mert az izlést lehet fejleszteni és vezetni is.

Nádai Pál, a művészeti nevelésről tartott értekezletében Stregovszky, bécsi műtörténeti előadásait emeli ki, amelyek szenciációsaknak mondhatók. Az ő magyará-

közjogfejlődésével teljesen ellentétben álló, idegen politika. A magyar városok fejlődési történetében az alkotmányos élet ama elve jut kifejezésre, hogy ott pártok küzdenek és amely párt erősebb, az intézi a város közügyeit. A közgyűlésbe a pártok választják és küldik képviselőiket; pártok választják meg az önkormányzat szerveit és ezek a szervek intézik a város ügyeit, abban a szellemben, amelyre megbízóiktól mandátumot nyertek. A pártoktól, a pártok közfelfogásától a közigazgatást nálunk elválasztani nem lehet. De nem választható el a közigazgatás felfelé, az országos kormányzat szellemétől sem. A városok annyira függenek a mindenkori kormányok hatalmától, jóakaratótól, befolyásától és irányításától, hogy valóban hypokofatiság lenne annak az erősítetése, hogy a városok működése, igazgatása a mindenkori kormányok kezétől vagy közszellemétől teljesen függetlenítheti magát.

A politikai pártok küzdelméből a városok életében csakis a virilizmus vonhatja és vonja is tényleg ki magát. Az a virilizmus, amely a város közönségének közfelfogásában nem gyökeredzik, attól nem függ és nem képvisel semmi mást a közgyűlési teremben, mint csupán a saját érdekét. S mivel a virilizmus egyéni akarata a pártok közszellemébe beolvadni és magát ennek alárendelni rendszerint nem akarja, legtöbbször a politikai pártok felé helyezkedik és innen hirdeti legszívesebben azt a jelszót, hogy a közgyűlési teremben politizálni nem szabad. A politikát az önkormányzat köréből mindenkor és mindenütt a reakció zárta ki, amely a nép akaratát, a demokrácia érvényesülését a közigazgatás intézésétől következetesen és a maga érdekei szempontjából távol tartotta. Nem szükséges hangsúlyoznunk, hogy a virilizmus a rákfenéje minden közszellemnek és a közérdek érvényesülésének. A virilizmus a ma-

ga elvnlküliségével átesap hol az egyik, hol a másik pártba, oda, ahová érdeke kívánja.

A középkorban a végvárakban vertek fészket hatalmas nagy urak, akik hol a török vidékekre, hol meg az osztrák császári végvidékekre becsaptak és ott garázdálkodtak felváltva, ahol rájuk nézve előnyösebb volt. Nem tartoztak egyik párthoz sem, nem csináltak város politikát, mert akkor még ezt nem ismerték, hanem csináltak a maguk külön érdekpolitikáját, amit már akkor is ismertek. Ilyen fellegvára ma a virilizmusnak a közgyűlési terem. A közügyek intézéséből, miként már többször kiemeltük, a virilizmus okvetlenül kirekesztendő, részt csak azok vehetnek benne, akik politikai pártok által képviselt politikai eszméknek a hordozói. Ha tehát a törvényhatósági bizottsági állások betöltéséről van szó, abba igenis pártemberek, pártok képviselői választandók be, mert ezek képviselhetik a város közönségének igényeit és kívánságait és azt az irányt, amely mellett a város ügyei intézessenek. Helytelen ezért az az álláspont, amely mint valami bünt elhárítja magától azt a feltevést, hogy a város ügyeinek vitelénél az országos politikát figyelembe veszi. Sőt igenis kötelessége figyelembe venni, mert hisz csak így kerülhet el, hogy az egyéni akarat a pártok akarata, a közhangulat fölé kerekedjék és elhatalmasodjék.

Ettől a közhangulattól a virilizmus elszakadhat, — hisz a város közönsége felelősségre nem vonhatja — de az önkormányzati szervnek a város közönségének közfelfogásával és annak a pártnak az akaratával, amelynek bizalmából a közhatalomhoz jutott, számolni igenis jogosult, sőt köteles. Áldatlan, kóros a helyzet, akár a fővárosban, akár vidéki városban, ahol a radikalizmus, demokratizmus „ne politizáljunk” vagy „város politika” és egyéb

tetszetős jelszavak leple alatt a virilizmus vezet.

Téves jelszavakat félre kell vetni, hamis bálványokat le kell dönteni. A közszabadság eszméje csakis a pártok alkotmányos küzdelméből fejlődhetik és hozhat gyümölcsöket.

Mintha feléledt volna

ez a halottnak hitt város, mintha sokszor emlegetett közönye felengedett volna, mintha minden ember jobb, belátóbb lenne, mintha az érdeklődés minden iránt nagyobb lenne és intenzivebb. Hangversenyek, kiállítások, felolvasások, táncmulatságok egymást követik. Az emberek elmennek, megnezik, meghallgatják és örülnek, hogy szórakozhattak, tanulhattak. Jönnek művészek Pestről és máshonnan és tovább viszik a bajai közönség jóhírét. Olyan jól esik, ha egyszer már idegentől hallom Baját emlegetni, olyan jól esik, hogy jót beszélnek róla, hogy az emberek érdeklődnek iránta, tudják, hogy léteztünk, vegetálunk, művelődünk és haladunk a világ forgásával. És ha már az élélmezéssel sok bajunk is van és minden tényező mintha csak azért volna, hogy megnehezítse megélhetésünket és ha már a rengeteg pénzen vásárolt liba emésztését a vele adott kofagorombaság is nehezíti, de van legalább egypár vig óránk, amikor gondok nélkül szórakozhatunk, okulhatunk. Néha még a színházhiányáért is megbocsájtunk, ha valami nagyon szép hangversenyt hallunk.

Téli szórakozásainkról is gondoskodva van. A liceális előadók voltak eddig vasárnap délutáni szórakoztatóink, készül karácsony másnapjára a leányegylet koncertje jobbára budapesti szereplőkkel. Lányi szabadkai zongoraművész önálló koncertre készülődik és a liceális szövetség sok pesti felolvasóval a másik ciklusában.

zata a kép anyagából, indult ki, megmagyarázza

1. a kép technikáját (olaj v. vízfestés) és elmondja a technikák közti különbségeket,
2. a tárgyra tér rá (tájkép, arc, ganer, történeti festmény vagy csendélet),
3. az alak, vagy tárgy részletezésére, boncolására,
4. a festő egyéniségének érvényesülésére,
5. és végül a tartalmi magyarázatra.

A művészeti nevelésbe bele lehet és bele kell vonni csaknem minden egyes tantárgyat. Elsősorban ezt szolgálja a művészettörténet, aztán a történelem, amely magában foglalja egyes népek hatalomra jutásának és bukásának magyarázatát, a természetrajz, amely az állat- és növényvilággal ismertet meg bennünket, amelyből formaismeretet tanulunk, a földrajz, amely a szülőföldünket és környékét ismerteti meg, amely által hegyek, völgyek, vizek vonalait és rajzolását tanuljuk meg, az irodalom, amely a verselésre tanít meg és a ritmus megértésére, az ének, amely a hangokkal ismertet meg és a torna, amely a ritmikus mozdulatokkal.

Nagy művészeti fejlődés csak oly nép-nél lehetséges; amely művészileg nevelve van. Ezért is nagyon fontos ezen kérdés, mert egy egész generáció művészeti irányítása, hajlamának felébredése függ tőle.

Razzia

a képeskönyvek körül.

— A Bajai Hirlap eredeti tárcája. —

Írta: Nádai Pál.

Ugy kell annak lenni, hogy a Jézuska gyönyörű szándékait elrontják a boltosok. A gyerekek ugyanis karácsony előtt rendszeren, szépen megfogalmazzák neki a levelet, hogy „Kedves Jézuska! Legyen szíves hozzon nekem egy képeskönyvet karácsonyra”. A Jézuska elolvassa, meg is rendeli a könyveket a boltosoknál, de mire karácsony estéjén megérkezik a címzetthez, kiderül, hogy képeskönyvnek képeskönyv ugyan ez is, csak hogy ritkán szép. Rendszeren olyas valami kerül képeskönyv címén a karácsonyfa alá, amit csak nagy jóakarattal lehet könyvnek is, képesnek is mondani. Rossz papírosra nyomott, rosszul fűzött, könnyen szakadó könyvecske, amelyiken meglátszik, hogy még tizezer ilyen lompos kis testvére futkos a világban. A képei rendszeren összefüggéstelenek, együgyűek, rosszul rajzoltak és fakóak, vagy rikitanak. A szövege, a versei, no azok meg éppenséggel bárgyuak a legtöbbször. „Ábéab, vakablak. Sies csirke, bekaplak!” Ilyesféle költészet fűzi e versekben pajzán tréfát. Itt egy kép, mely a huszár deli

voltát magyarázza szóval és festékekkel, amott egypár kolbász, amelyről megtudjuk, hogy „ámbar jó étel, gyomrod ne rontsd véle el”. Az ember, a felnőtt és izléses ember, nem igen tudja, mulasson-e, boszszankodjék-e azon a gyászos butaságon, amely az efféle képeskönyveket zománcozza.

Valóban, nagyon jót cselekedne a művészet barátaival az, aki egy karácsony-éjszakán hirtelen és váratlan razziaival körülkerítene a társadalmi izlés és erkölcs e veszélyes ellenségeit és mind a pokol tüzére vetné őket. Hogy égnének ott a huszárok, a kolbászok, a csuf banyák, a hős feresik, az arany ABC és a jó Tilda néni! Az összes olcsó, népies, bazári en grosban és partieuruként beszerzett képeskönyvek, a francávához és Liebig-féle huskivonathoz mellékelt képeskönyvek és nagyobbacsák, amelyeket egy gyermeköltönyhöz ráadásul csomagolnak. Milyen gyönyörűség volna látni őket, amint vigan pattognak a tűzben, amint ropognak és sirnak és jajveszékelnak és átkozzák azt a betyárt, aki őket megrajzolta és azt a másik betyárt, aki őket megveselte.

S nem maradna utánuk más és nem is keletkezne többet más, mint csupa jó, okos, szép képeskönyv. Csupa olyan könyv, amelyiket nem dob a gyerek a sutba, amikor

A leányegylet kéthetenként irodalmi délutánjaival szórakoztatja ismerőseit és hozzátartozóit, az evangélikus egyház minden esütörtökön tart műsoros délutánt, a feminista egyesület havonta egyszer felolvasást az eszméi iránt érdeklődőknek, ... És minden alkalommal kevés a hely, kicsiny a terem befogadóképessége az érdeklődők részére... és minden alkalommal sok-sok pénz gyűlik össze, koronák gyűlnek halomra a jótékony célra. Mi szórakozunk, élvezünk, az árvák, koldusok, nyomorultak pedig hálálkodnak, mert megvannak segítve.

Anya és csecsemővédelem.

A f. havi közgyűlés egyhangú lelkesedéssel tette magáévá dr. Pollerman Artúr tiszti főorvos előterjesztését az anya- és csecsemővédelem hathatósabb fejlesztésére vonatkozólag. Bizonyos büszkeséggel írjuk meg ezeket a sorokat, amelyek sokat mondanak. Először, hogy az anya- és csecsemővédelem már nem frázisként van a programokba belevéve, másodsorban, hogy ezt a szociális intézkedést Baja város a legtöbb vidéki várost megelőzve fogadta el.

Ezen akció az Országos Stefánia Szövetség utasításai szerint indult meg és egy törvényhatósági anya- és csecsemővédő egyesület megalakítását vonná maga után. Két hatósági orvos vezetése mellett az egyesület célja lenne: a terhes anyát felvilágosítani a terhesség alatti egészségi tudnivalókról és előkészíteni a születendő gyermek nemzetgazdasági fontosságára. Gondozó nőket választanának, akiket kioktatnának a helyes ápolásra és elbánásra és a szegényeket ellátnák a szükséges dolgokkal. Az ápolási és ruházati cikkek egy részét a tiszti főorvosi hivatal, a másik részét pedig a társadalmi akció adná össze. A tiszti főorvosi hivatal tartaná

átnézte, hanem újra és újra gyönyörködni tud benne, mert mélységes benyomást kelt benne, emlékszik rá, képeivel együtt él, versei belopóznak a szívébe és az egésznek kedvességéből valami naivitást el tud tenni férfikorára is. Emlékszem a gyermekkorom első művészi benyomásaira: finom törékeny mese illusztrációk voltak azok, Walter Crane gyengéd rajzai a Grimmesékhez. Ezek a vonalak, ezek a félénk gyermekek, ezek a törpe házikók, ezek a mezőn legelő libák, ezek a gonosz mostohák még az emlékeimben rajzanak, az alakok szinte jelképeivé váltak hasonló fogalmaknak. Még látom, ahogy a szél lebegtetni Hófehérke gyönyörű haját, ahogy elkapdossa a pásztorlányka szoknyáját, ujjongani tudnék és meghatottá válnék, ha egyszerre csak viszontlátnám őket. S nem tudom, vajjon nem ezek-e a legerősebb képesek, amelyek miatt érzem, hogy mi ketten egyek vagyunk: én és az a gyermek?

Ezért a fogalmak plasztikus kialakulása szempontjából is roppant lényeges, hogy tiszta, biztos és élesvonalu rajzok legyenek a képeskönyvek. Hogy töretlen, határozott színek uralkodjanak benne, (a színes kép

nyilván az előforduló eseteket és megjutalmazná a csecsemőket különös gonddal táplált anyákat.

Az egyesület gondoskodna szakkönyvekről, amelyeket intelligens szülők közt szétosztanának. Gondnoknőknek elsősorban gyermekes anyákat, tanítónőket és óvónőket alkalmaznának.

Az egyesület évi költsége kb. 11000 koronát tenne ki. A javaslatot betekintés és hozzászólás végett 1 példányban a Stefánia szövetségnek küldték meg.

A haszon kötelez.

Azokhoz és azokról szólunk, akiknek a háború hasznot hajtott. Amíg a fronton és a front mögött milliók véreztek és szenvedtek, százezrek pedig életüket áldozták, csakhogy a haza szorongatott helyzetén segítsenek, addig ők a háborúból semmi egyébbe nem ismerhettek meg, mint annak a hasznával, melyet a véres konjunkturák számukra hihetetlenül megnöveltek. Velük akarjuk most megértetni s meg kell érteniük, hogy a hadikölcsön alkalmából irányukban állanak fenn a legmesszebbmenő és egyúttal a legjogosultabb várakozások, melyeknek bőkezű teljesítése alól lehetetlen elzárkózniok.

Termeléssel vagy közvetítő munkával érték legyen el a hasznukat és tettek szert vagyona, egyikért sem illethetjük szemrehányással őket. Sőt inkább örülni tudunk azon, hogy a mérhetetlen pusztulásból, nemcsak keservek és nyomorúság, hanem jólét is támadt magyar emberek számára. Azonban fellázadnak a pusztá gondolatától is annak, hogy ebben a rettenetes pusztulásban éppen csak ez a háborúból kisarjadzott jólét maradjon közönyös a hazafias kötelességek iránt és ha már véráldozattól megkímélte a véletlen, hálából és kárpótlásul legalább az anyagi áldozatokból vegye ki annál fokozottabb mértékben a részét. Látjuk a földhözragadt szegénységet, amint izzé-porrá töri magát.

mindenesetre hatásosabb a feketénél), de nem olyan rikoltó olajnyomatok, mint a vásári szentképek, hanem enyhe, gyengéd színűek. És ezért fontos az is, hogy jól összehangolódják, ami a rossz képeskönyvben mindig kétfelé muzsikál: a szöveg és a kép. Legjobb persze az volna, ha mindkettő egy kéz munkája volna, vagy ha nem, hát két rokonléleké, amelyek ujjogva találkoznak a közös munkában. Szinte szabályként lehet megállapítani, hogy jó az a kép, amelyik önmagában is érthető, szöveg, magyarázat nélkül is művészi élvezetet nyújt a gyermekeknek s viszont a versnek se legyen szüksége támasztékra. De azért kísérik egymást, hogy összefonódjanak és egységes benyomással mélyítsék egymást. Az is bizonyos, mert mindennapi tapasztalat, hogy amelyik képeskönyv rajzai közt van valami egység, valami belső kapcsolat, amelyik egy történet epizódjait fűzi össze — egy személy viszontagságait, vagy egy kör tárgyait — az legjobban leköti a gyermek érdeklődését és azt a könyvet jobban meg is becsüli, mint azt, amelyiknek tartalma egészen széthull.

csakhogy valamelyes módon szolgálatra lehessen, hát akkor a kipárnázott kényelem iránt hogyan lehetnénk kiméletesek és elnézők.

A haszon kötelez. Legfőképpen az a haszon, melyet minden más forrásnál százszor bőségesebben és kevesebb fáradság árán, a háborús konjunkturák ontottak magukból. Az egész ország szemé feszülten szegeződik a háborús jövedelmeknek kiváltságosaira. Nem tehetjük fel, nem nem szabad feltennünk róluk, hogy a nemzet mai válságos helyzetében érzéketlenek maradhatnának azok iránt a fontos érdekek iránt, melyek a hadikölcsön minél nagyobb eredményéhez fűződnek s amelyeknek támogatására ők hivatvák elsősorban, mint akik eddig egyedül húztak hasznot a háborúból.

HIREK.

— *A karácsonyi ünnepek miatt lapunk a ránykkövetkező szerdán nem jelenik meg, hanem csak mához egy hétre. A szerdai lapszám elmaradása miatt lapunk t. előfizetőit azzal kárpótoljuk, hogy mai lapszámunkat a szokottnál nagyobb terjedelemben (6 oldalon) adjuk ki.*

Karácsony estéjén.

Mennyből az angyal leszállt hozzátok, pásztorok!... És hirdeti vala néktek, a nemzetek, népek pásztorainak: ne vágakozzatok egymás nyájaira, védjétek inkább farkasok ellen. Fegyverek csattogásának, harci szekerek dübörgésének legyen már vége...

És lőn, ha nem is vége, legalább szünete. VÉRIVÓ IDŐK negyedik esztendejének szent karácsony estéjén enyhület érzése száll szíveinkre.

Nyugaton még ugyan háborús uszító dudák viczorgatják ellenünk fogaikat, de napkeletről már fehér galambok röp-ködése látszik, hozván magukkal a béke olajját, noha még utjukban őket is irigy karvalyok eselvető üldözése zavarja. Mind-egy. A béke mégis uton van. A betlehemi csillag elindult. A megváltás órája feltartózatlanul egyre közeledik. Az égi szózat igéje terjed: Dicsőség mennyben az Istennek és béke földön embereknek!

Az lesz. Békeesség. Adáz ellenségeink egy része maga kárán már észre tért, beadta derekát. Más része még hovatovább egymást tépázza. Ezzel is gyöngül. Mi pedig csak erősödhettünk. Kivált ha kitarításukban mi magunk is erősítjük azokat a harcossainkat, akik az elzúrt béke szabadságáért, a nyugati frontokon még mindig a poklok kapuit döngetik. Karácsony estéjének csöndes, szent áhitatában erről gondolkozzunk. Hozzuk haza véreinket csaták zajából boldog feltámadás ünnepére, virágos husvétra, piros pünkösdre. Nagy segítő alkalom erre a hetedik magyar hadikölcsön is, mely mostmár nem a háború folytatásának, hanem a béke közelebb hozatalában kölcsoné. Karácsony estéjének szent ihlete szállja meg mindenki szívét. Jegyezzen, aki még nem jegyzett. Vagy akinek módjában újra is jegyezni.

— **Károly király keresztül utazott Baján szerdán délben.** Az udvari vonat nem állt meg Baján. Mint értesülünk, Almáson rövid időre kiszállt Ófelsége és a sineken sétált. Minthogy incognitóban utazott, Almáson nem tudták, hogy Károly király a sineken sétáló katona és az őrtálló katona csak éppugy szalutált Ófelségének, mint egy másik feljebbvalójának. Az udvari vonat délután érkezett Dombóvárra, ahol a főszolgabíró szebbnél-szebb gyümölcsleptel meg Ófelségét, aki a főszolgabíró figyelmét melegen megköszönte.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter a Baja városi adófelszámolási bizottság elnökévé Allaga Ottó lemondása folytán Dr. Fehér János ügyvédet nevezte ki. Az új elnök működését az elmúlt héten megkezdte.

— **Adomány.** Bajai Takarékpénztár 200 K, Bajai Kölesönös Segélyző-Egylet 50 K adtak a szegény iskolásgyermekek cipőbeszerzésére a polgármesteri hivatalhoz. Hesser Gyula és neje, Obláth Lipót és Pollák József temetése alkalmából koszorúmegváltás díj címén 100 koronát juttattak a polgármesteri hivatalhoz, mely egyenlő arányban a hadiárva, a szegény iskolásgyermekek cipőbeszerzésére, a bajai izr. nőegylet és a bajai jótékonyceglu leányegylet között osztatott meg. Gál Lajos ruhakereskedő egy hadiárva fiút meleg téli ruhával látott el. Weidinger Dezsőné a hazáért hősi halált haltak után madrádt hadiözvegyek és hadiárva között karácsonyi ajándék gyanánt szétosztásra 200 koronát adományozott.

— **Jelölő értekezlet.** A bajai nemzeti munkapárt folyó hó 23-án, vasárnap d. u. 3 órákor a Prejmayer-féle vendéglő kisebb termében a belvárosban megüresedett két törvényhatósági tagsági hely betöltése végett jelölő értekezletet tart, amelyre a bajai munkapárt tagjai ezuton tisztelettel meghívotnak.

— **A bajai feminista egyesület** átiratban üdvözölte dr. Vojnics Ferenc polgármestert abból az alkalomból, hogy a közgyűlés a tisztí főorvosnak az anya és csecsemővédelemre vonatkozó indítványát magáévá tette. Ugyancsak köszönetét fejezte ki dr. Pollerman Artur főorvosnak a javaslat értelmi szerzőjének.

— **Hangverseny.** F. hó 26-án lesz a leányegylet koncertje a következő programmal: 1. Corelli: Largó a D-moll Sonatából. Popper: Nocturne, Tarantelle, gordonkán előadja Bokor Judit. 2. Liszt: Liebestraum. Strausz R. — Ráth: Ständchen, zongorán előadja Schön Margit. 3. Halévy: Brogni áriája a „Zsidó nő”-ből. Gounod: Valentin imája a „Faust”-ből, éneklí Vermes Jenő operaénekes. 4. Schubert: Litanei. Propper: Polonaise, gordonkán előadja Bokor Judit. 5. Chopin: Etude (op. 25. Ges-dur). Liszt: Polonaise (E-dur), zongorán előadja Schön Margit. 6. Mozart: Sarastro áriája a „Varázsfuvola”-ból. Goldmark: Salamon Király dala a „Sába királynő”-ből, éneklí Vermes Jenő. Zongorán kíséri Alföldi László. Jegyek kaphatók Kőhegyi Aranka elnökönél (ára 5 kor.) Minthogy a nagy érdeklődés folytán már csak kevés számú jegy van, kéri az elnökönő az érdeklődőket, hogy jegyeiket még a hangverseny előtt váltsák meg.

— **Elégtétel a vármegyei alispánnak és főjegyzőnek.** Megirtuk lapunkban Seultéy alispán és Szabovlyevits főjegyző elleni fegyelmi választmány határozatát, amely az eljárás beszüntetését javasolta. Fodor vizsgálóbíró a vallomásokból és okmányokból hitelesen megállapította, hogy Lederer főjegyző a táviratok fölterjesztésére vonatkozó utasításokat átvette és azokat munkakönyvébe be is jegyezte. Baloghy főispán először elfogadta a főügyész indítványát, később azonban megváltóztatta álláspontját és kijelentette, hogy a fölmentő ítéletet kénytelen megfelebbezni. Az iratok most Palugyay államtitkárnál vannak. Mint értesülünk a vármegye törvényhatósági bizottsága legközelebbi közgyűlésen az alispán és főjegyző iránt érzett szeretetét, becsülését és bizalmát ki fogja fejezni.

— **Közélelmezési üzem köréből.** A Burgonya Közgont egy vagon jó minőségű burgonyát utalt ki a város részére az elmúlt héten és a burgonya a szállítási zavarok ellenére ma megérkezett. A krumpli kiosztását hétfőn megkezdik és abból havonta minden családtag 2 kgt kap különként 38 fillért. A lakosság szegény rétegei, ha szegénységüket kellőképen igazolni tudják a burgonya kgjéért 14 fillért fizetnek.

— **Katonai rendőrség.** Csütörtök este érkezett városunkba 24 katonai rendőr a cs. és kir. 32. gyalogezred állományából. Örömmel üdvözöljük ezen rég várt intézmény megvalósítását Baján, mert tőle közbiztonságunk és közrendészetünk megjavulását várjuk. Azáltal, hogy a katonaszökevények kézrekerítése és a katonai büntettek megtorlása reájuk lesz bízva, felszabadul a csendőrségünk, amely a polgári lakosság hathatósabb védelmét intézheti. Éjjel-nappal szolgálatot teljesítenek a város területén. Minthogy az alkalmatlanok igazolása is feladatuk, ajánlatos a kellemetlenségek elkerülése végett, hogy minden alkalmatlan igazoló céduláját állandóan magával hordja.

— **A rekvirálást** a termelőknél teljesen befejezték és pedig jó eredménnyel, amennyiben ez évben a gabonaneműekből tíz vagonnal többet rekviráltak a termelőknél mint az elmúlt évben. A bizottság a jövő héten kezdi meg a város belterületén a házról-házra való rekvirálást.

— **Diák-sapkák.** A német Burschenschaftok mintájára nálunk is kezdik behozni az iskolák a diákspakák viselését. Pár nap óta a bajai gimnázista diákokat látjuk igen izléses kék sipkákban járkalni egymásnak szalutálgatva. Több okból helyes ez az intézmény. Egyrészt a drága kalap árának megtakarítása miatt, másrészt a diákságot jobban összetartja és katonai fegyelem alá rendeli. Az alsó osztályosok (egystráfások) szalutálni tartoznak a felsősöknek (kétstráfásoknak). Sok meghülésnek is elejét veszik azáltal, hogy a hideg télen nem kell a kalapot levenniök.

— **Mennyi lesz a hadisegély?** Az indemnitási adójavaslat alapján kibocsátandó rendelet a törvényhatósági és rendezett tanácsú városokban felemeli a hadisegélyt. A feleség segélye havi 42 kor., ha a segélyre szorulóknak egy gyermeke van 71 kor., két gyermeknél 95, több gyermeknél 118, 135, 165, 195 kor. a segély, amelynek legnagyobb összege 210 korona.

— **Felmentik a régóta katonáskodó ügyvédeket.** Az igazságügyminiszterium és a hadügyi kormányzat elrendelte azoknak a gyakorló ügyvédeknek összeírását, akik még 1915. január elseje előtt vonultak be katonai szolgálatra. Ezeket az ügyvédeket fel fogják menteni.

— **A szociális missziótársulat Baján** a városháza közgyűlési termében e hó 23-án, vasárnap d. u. 5 órákor ismeretterjesztő előadást tart a nőkérdésről s a társulat eljárol. Szónok Budapestről Schlaehita Margit beltag lesz. A társulat fővédnöke Prohászka püspök, tagjai pedig szociális karitatív téren működik s a társadalom szellemi és szociális betegségeit vallásos alapon iparkodnak gyógyítani.

— **Ujabb borházfeltörések.** Pénteken hajnalban a vancagai dűlőben két borházat ismeretlen tettesek feltörték. Szerencsére nagy kár nincs, mert csak kézi szerszámokat vittek el. A csendőrség a nyomozást megindította és máris a tettesek nyomában van.

— **Bicskai hősök arképecsarnoka.** A hatos honvédek hőseinek, az elesett tiszteknek és az arany vitézségi éremmel kitüntetett altiszteknek, emlékért a 6. honvéd pótzászlóalj parancsnoksága egy művészi arképecsarnok létesítésével akarja megörökíteni. A hazafias és kegyeletes célt mindenkinek kötelessége előmozdítani és azok, akik elesett tiszték, tisztjelöltek, arany vitézségi éremmel kitüntetett altisztek arképeinek birtokában vannak, küldjék be a fényképeket a 6. honvéd pótzászlóalj közigazgatási parancsnokságának irodájába. (Gromon Dezső laktanya, Szabadka) A fényképeket a hozzátartozókhoz a pótzászlóalj parancsnokság a festőművészi munka befejezése után — kívánatra, — sértetlenül visszajuttatja.

— **Iparhatósági megbízottak választásánál** cselekvő vagy szenvedő választóképeséggel bíró helyi iparosok és kereskedők névjegyzéke f. évi december hó 24-ig a rendőrkapitányi hivatalban közszemlére van kitéve. Mindazokat, akik ezen névjegyzékből esetleg kimaradtak és a fölvetelt óhajtják vagy ez ellen bármely irányu felszólalásuk volna a névjegyzékbe való utólagos fölvetel iránt kérvényüket vagy a szükségelt felszólamlásokat a rendőrkapitányi hivatalnál okvetlen dec. 24-ig nyujtsák be írásban, mert később beadott felszólamlások nem részesülnek figyelemben. Az iparhatósági megbízottak választása f. évi december hó 27. d. e. 9 órákor a városháza 32-ik számú szobájában lesz megtartva.

— **Ujság és naptár** nélkül ma már intelligens ember nem élhet. Felhívjuk az olvasóközönség figyelmét a most 40-ik évfolyamába lépő Pesti Hírlapra, a magyar demokrácia annyira kedvelt független politikai napilapjára, amely immár 28-ik éve látja el rendes előfizetőit a minden háztartásban nélkülözhetetlen naptárral. A Pesti Hírlap naptára az 1918-ik évre válogatott szépirodalmi közlemények mellett sok közhasznú tudnivalót tartalmaz aktuális képekkel és a világháború egy évi történetét megvilágító térképpel. Aki a Pesti Hírlapra egy negyedévre előfizet (13 koronával), az ingyen és bérmentve kapja meg ezt a nélkülözhetetlen könyvet.

— **Gépészek Szaklapja** címen rendes heti mellékletet ad ki a Molnárok Lapja (Budapest, V., Csáky-u. 12.), mely a gyakorlati szakemberek részére valóságos tömegét adja a tapasztalatoknak és utmutatásoknak. Mutatványszám ingyen kérhető.

— **Az Érdakes Ujság** karácsonyi száma méltó lesz a népszerű képes lap eddigi ünnepi számához. A rengeteg képen és olvasnivalón kívül külön ingyen mellékletül egy Molnár Ferenc kötetet, egy Dickens kötetet, zsebnaptárt, hatféle játékot ad ünnepi számához Az Érdakes Ujság. Az előfizetők teljesen ingyen kapják meg a színes, mélynyomású borítékkal megjelenő karácsonyi számot, melynek ára különben 2 korona lesz.

Főmunkatárs: BOGOVICS BÉLA.
Belmunkatárs: KUN IMRE.

20625/1917/155. kig. közgy. jkv. szám.

Hirdetmény.

A törvényhatósági közutak kezelési és fenntartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételekről az 1890. évi I. t. c. értelmében szerkesztett s a törvényhatóság közigazgatási bizottságának folyó évi október 17-én 421/kib. 1917. szám alatt kelt határozatával előkészítőleg megállapított, a mai napon tartott törvh. bizottsági közgyűlésből fenti szám alatt hozott határozattal jóváhagyott 1918. évi költségelőirányzat a hivatkozott törvényeikk 22. § valamint az 1886. évi XXI. t. c. 7. § értelmében mint közérdekű azzal hirdettetik meg, hogy ellene a meghirdetéstől számítható 15 nap alatt a város polgármestere útján a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz felebbezés nyújtható be.

Baja város törvényhatósági bizottságának 1917. évi december 18-án tartott közgy.-ből.

Dr. Vojnics Ferenc
polgármester.

18980/122/1917. kig. közgy. szám.

Hirdetmény.

Baja törvényhatósági joggal felruházott város mai napon tartott közgyűlésen közérdekű határozatot hozott.

Ezen véghatározat ellen az 1886. évi XXI. t. c. 7., 8. és 9. §-a szerint a város polgármesteréhez benyújtandó 15 nap alatti felebbezésnek van helye.

Baja, 1917. évi december hó 18-án tartott közgyűlésből.

Dr. Vojnics Ferenc
polgármester.

21208/156/917. kig. közgy. szám.

Hirdetmény.

Baja törvényhatósági joggal felruházott város mai napon tartott közgyűlésen közérdekű határozatot hozott.

Ezen határozat ellen az 1886. évi XXI. t. c. 7., 8. és 9. § szerint a város polgármesterénél 15 nap alatt benyújtandó felebbezésnek van helye.

Baja, 1917. évi december hó 18-án tartott közgyűlésből.

Dr. Vojnics Ferenc
polgármester.

Értesítjük az öröklendő közönséget, hogy a vámörlesztés szénhiány miatt

f. hó 15-től január hó 5-ig

beszüntetjük. Aki tehát 2-3 hétig várhat a beörléssel, az halassza el januárra, mert folyó hó 15-ig is csak az igazolt legsürgősebb örölést fogadjuk el.

Bajai Hengermalom RT.

21222/153/917. kig. közgy. szám.

Hirdetmény.

Baja törvényhatósági joggal felruházott város a mai napon tartott közgyűlésen közérdekű határozatot hozott.

Ezen határozat ellen az 1886. évi XXI. t. c. 7., 8. és 9. § szerint a város polgármesterénél benyújtandó 15 nap alatti felebbezésnek van helye.

Baja, 1917. évi december hó 18-án tartott közgyűlésből.

Dr. Vojnics Ferenc
polgármester.

21428/1917. kig. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. közlelmzési miniszterium 117958/I. e. 1917. sz. rendeletével a járásbelső községekből hehozott tej legmagasabb árát a város hatósági kiméréseiben literenként 94 fillérben állapította meg.

Baja, 1917. december hó 21-én.

Weisz Nándor
polgármester helyettes.

Összefoglaló tankönyv

A középiskola négy alsó osztályának tananyaga. Rövid és könnyen érthető. Nélkülözhetetlen rendes- és magántanulóknak, műveltségre törekvőknek. Két kötet ára 25.— K és 1 K postakölts. Megrendelhető

Zsoldos tanintézetnél

Budapest, VII. Dohány-u. 54. szám. Telefon 32—40.

Földbirtokosok

kik ma rendelnek

kora tavasszal biztosan szánhatnak

s ezért tanácsos már most nálam azonnal megrendelni a hirtve és elismert —:—:

uj kétgéprendszerű motorekagarnitúrát,

mely egy elsőrangú németországi gyár gyártmányát képezi. Óriási előnye az eddigi szánógépekkel szemben, hogy láptalajban szerkezete és könnyűsége folytán nem süpped és kötött, agyagos talajban is kielégítő munkát végez. A motor négycylinderes és 35 lóerős. Egyéb mezőgazdasági munkálatok elvégzésére is alkalmas u. m. cséplésre, szecskavágásra, darakészítésre, vontatásra stb. Ugyancsak ajánlunk vételre 16 HP gőzeke garatúrához való

uj alkatrészt, valamit uj gőz- és motorekékhez való sodronykötelet.

BÉKESI LAJOS

műszaki iroda BUDAPEST, Almási-tér 8/b. sz.

Kitűnően megvéd a

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
savanyúvíz

A dugó lejtése

székéle infectious
bajtól; a pusztá
gránitükléből
fakad.

Több epidémiánál lényegesen bevált.

Pezs gös

dugókat

használt, nem műpafából, sem töröttet, veszek bármily mennyiségben előzetes érdeklődés nélkül, utánvétellel 120 K darabonként, használt palackdugót I. 25.— kor. kg.-ként. Uj dugókra csak minta ellenében teszek legmagasabb —:—: árajánlatot. —:—:

ROBICSEK ADOLF
BUDAPEST, NEFELEJTS U. 15. SZ.

CSAK

RÁDIUM

SÓSBORSZESZT

használjunk test és egészség
épolására.

Nagy üveg	ár K 12.—
Közép „	„ K 6.30
Kis „	„ K 2.20

Gyárja: A Dunántuli Gazd. Szeszgyárosok Szeszfin. R.-T.
Nagykanizsán.

Tessék próbarendelést eszközölni!

Vidékre gyors és pontos kiszolgálás.

„FOTÓ”
FÉNYKÉPÉSZETI
SZAKÜZLET BUDAPEST
RÁKÓCZI-UT 80.
NAGYBAN -KICSINYBEN.

CSINOS KIVITELŰ NÉV-
JEGYEK RENDELHETŐK
A KIADÓHIVATALBAN

Viszketegység, sömör,

rüh, leggyorsabban elmulasztja a Dr.

„Barna zsir.”

Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti peccsétes Dr. Fleisch-féle kérjük. Próbátégely 230 K, nagy tégely 4.— K, Családi adag 11 K. —:—: Baja és vidéke részére főraktár dr. Geirnger János gyógyszerész Baja.

A világháboru minden mozzanatáról bő, eredeti, megbízható, kimerítő értesülésekkel, térképekkel, magyarázatokkal, leírásokkal szolgál az

„AZ UJSÁG”

POLITIKAI NAPILAP OLVASÓINAK.

Előfizetési árak:

Egy hónapra K 2 80.

Negyedévre K 8.—

Félévre K 16.—

Egész évre 32.—

Megrendelő cím:

„Az Ujság” kiadóhivatala Budapest, VII., kerület Rákóczi-ut 54. szám.

KOLLÁR A. BAJA

ALAPITTATOTT 1846

TELEFON SZÁM 187

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ- ÉS
RAJZSZERKERESKEDÉSE • ÜGYVÉDI
ÉS KÖZSÉGI NYOMTATVÁNY-RAKTÁR

AZ 1900. ÉVI HELYI IPARKIÁLLITÁ-
SON ARANYÉREMMELEL KITŰNTETVE •
A BAJAI HIRLAP KIADÓHIVATALA

KÖNYVNYOMDA KÖNYVKÖTÉSNET